

EVANGELICKÁ
TEOLOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Katedra Nového zákona

Posudek bakalářské práce

Veronika Jarosilová: Příběh biblické Rút a jeho inspirace pro sociální problematiku dnešní společnosti

Předloženo na UK ETF ve studijním oboru Pastorační a sociální práce, katedře Teologie a filozofie (VOŠ Jabok) na jaře r. 2018

Vedoucí práce: Dr. Ing. Ladislav Heryán, Th.D.

1. K formě

Práce má 48 stran, z toho 2 strany seznamu literatury, v němž je dobrá polovina zdrojů elektronických. *Formálně* je zpracována dobře. Pro příště bych doporučil z úsporných důvodů oboustranný tisk s většími okraji, přehlednosti by napomohlo uvádět odkazy na literaturu v patových poznámkách zkrácenou formou (jen příjmení autora a zkrácený titul). Hlavní nadpisy, původně zřejmě barevné, jsou při černobílém tisku šedivé, a proto hůře čitelné. *Jazyk* práce je dobrý, gramatické chyby se vyskytují jen výjimečně, zřejmě převážně z přehlédnutí:

Tak např. „lidé vyznávaly“ na str. 22, „vyplívá“ na str. 40. Lépe asi skloňovat „Hospodinu“ než „Hospodini“ (str. 24, 27, správně str. 26: „oddanost Hospodinu“!), Boží titul „Šaddaj“ by se měl v českém textu psát takto foneticky, a nikoli anglicky „Shaddai“ jako na str. 15. Oceňuji, že se autorka nevyhýbá užití přechodníků, žel však nikoli bezchybně (str. 41: „žijeme ... postrádajíc“).

O něco více se v práci najde neobratností stylistických:

Tak hned v Úvodu (str. 7) autorka sděluje, že „dalším tématem bylo literární hledisko knihy Rút“ – jednak je obtížné si představit, co míní „literárním hlediskem knihy“ (snad spíše „záměr“?), jednak není srozumitelné, jak se „hledisko“ může stát tématem. Na další stránce mluví o „knize přeložené S. Segertem“, což je poněkud zavádějící charakteristika Segertova překladu 5 svátečních svitků, v souvislosti s touž knihou pak na str. 12 mluví o „autorech“ v plurálu. Na str. 9 najdeme formulaci „Hlavní oblasti ... se týkají těchto oblastí“. Na str. 34 autorka tvrdí, že interpretace jednoho z užitých komentářů „polemizuje s historickými fakty“ – jak lze polemizovat s fakty? Na str. 36 čteme, že „rozdíly v interpretaci ... se nijak zásadně neliší“ a že „interpretace knihy ... je plná naděje“. Projevem pochopitelné autorčiny nezkušenosti v odborném diskurzu je zvláště zpočátku práce poměrně častá zbytečná rozvlácnost, s níž čtenáři sděluje, že citovaní autoři uvádějí své názory v knihách (např. str. 14: „v komentáři Guthrieho a Motyera se ob-

Jan Roskovec, Ph.D.

tel.: +420 221 988 411, fax: +420 221 988 215

e-mail: roskovec@etf.cuni.cz

Černá 9 (p.o. box 529), 115 55 Praha 1

www.etf.cuni.cz

jevuje pohled, že...“ v knize Dillarda a Longmanna je zmíněn názor...“, podobně na str. 18 o Hamlinovi, atd.). Mluvit o Bóazovi v době soudců jako o „spoluobčanovi“ (str. 30) je anachronismus.

Některé další drobnosti jsem poznačil do textu práce.

2. K obsahu a metodě

Záměr práce je srozumitelně vystižen již v jejím názvu a vyložen v krátkém Úvodu (sr. 7) a znovu v Závěru (str. 45). Odpovídá mu i rozdělení práce do dvou hlavních částí: první a výrazně delší (30 stran) se věnuje výkladu knihy Rút, druhá se pak pokouší její obsah propojit se současnou sociální problematikou. Prozíravě toto propojení nazývá „inspirací“, což připouští úvahy docela volné. Vybírá tři okruhy společenských problémů: individualismus, předsudky působenou exkluzí a chudobu seniorů.

V prvních dvou kapitolách se věnuje samotné knize Rút. Nejprve otázkám literárního úvodu: autorství, doba vzniku, zařazení v kánonu. S většinou konzultovaných autorů – a můžeme dodat, že zřejmě i s většinou vykladačů této drobné knihy vůbec – dospívá k závěru, že přesné odpovědi na otázky autorství a zařazení knihy Rút zřejmě nelze podat, nesporná je však její kvalita literárně-teologická. K té obrací pozornost v kap. 2, kterou tvoří postupný výklad příběhu Rút. Zde se opírá o několik převážně cizojazyčných výkladů knihy. Postupuje po oddílech knihy, které lze stanovit celkem jednoznačně jako jednotlivé epizody příběhu, částečně parafrázuje či stručně shrnuje její vyprávění a s porozuměním reprodukuje mínění vykladačů, všímajíc si přitom rozdílných důrazů. Rozdílné přístupy vykladačů pak souhrnně charakterizuje na str. 34–38. Není autorčinou chybou, že z těchto výkladů přejímá i poněkud schematický pohled na příběh Rút, a zejména na jednání její tchyně.

Pro příště bych autorce radil menší předběžnou úctu k odborníkům a větší odvahu udělat si vlastní názor na smysl textu jeho přesným, bezpředsudečným čtením. To je v případě knihy Rút, právě pro její krátkost a literárně-teologickou čírost, podle mého soudu možné i bez znalosti hebrejštiny a exegetického řemesla. Příběh pak vynikne ve větší plasticitě, a to především pokud jde o víru, kterou Moábská „pohanka“ Rút mohla přijmout od izraelské části rodiny, zvláště od své tchyně. Autorka si správně všímá, že to je zřejmě právě víra v Hospodina, Boha Izraele, co vede Rút v jejím pozoruhodném rozhodování a jednání – jež nalezne odezvu v rozhodování a jednání zbožného Bóaze (viz jejich klíčové rozhovory ve 2,10–13 a 3,8–13). Avšak jak k této víře došla (autorka na str. 44 mluví o „předávání víry v Hospodina ze strany Noemi“)? „Svědectví“, s nímž se Rút setkává podle vyprávění knihy, je skutečně všechno jiné než „misijní“ pozvání! Tak už „vyznavačské“ jméno jejího muže (patrně Kiljón, tedy „Chřadnoucí“, podle jiných „Zkáza“) – na co asi mysleli rodiče, když svému dítěti dali takové jméno? A pak řeč, kterou se svými snachami vede Noemi: odvolává se na Hospodina, ale přesvědčuje je, že štěstí mohou najít jedině jinde, kde si najdou svého muže (1,8n), o svém údělu spojeném s Hospodinem opakovaně prohlašuje, že je „trpký“ (1,13 a 1,20–21). Víru v Hospodina, pravda, neztratila, ale je pro ni jen nástrojem stížností, výčitek, zahořklosti – čtenář se jí ani nediví. A jak je to s jejím „svědectvím“ dál? Když se Rút rozhodne jít „paběrkovat“, není to na radu Noemi – o tom, že tu je Bóaz, se čtenář dozví od vypravěče, nikoli od Noemi, vypravěč výslovně zdůrazňuje, že Rút se na Bóazovo pole dostala „náhodou“ (2,3)! Když se pak věci začnou vyvíjet slibně, Noemi si najednou nadšeně vzpomene na Hospodinovo „milosrdenství“ (2,20), což vypadá (ve srovnání s prohlášením 1,20n) vsutku jako její „obrácení“. Jenže Noemi vzápětí přijde s vlastním plánem: ta dříve zlomená a pasivní žena teď velmi sebejistě prohlašuje, že ona své snaše „vyhledá odpočívnutí“ (3,1). A co jí radí? Aby se dovolala Hospodinova Zákona o „zastánci“, když se ukázalo, že Bóaz se tak bohabojně Zákona drží? Nikoli! Vsadí vše na „ženské zbraně“, navede Rút, aby Bóaze prostě svedla – v situaci, která něčemu takovému nahrává natolik, že jistě neodolá. A vypravěč si to vychutnává: dokud Rút poslušně jedná podle rad své tchyně, vede to k tomu, že se Bóaz „vyděsí“ (3,8: to je nepochybně silnější než „překvapení“, jak uvádí autorka na str. 28). Vzápětí však spolu Rút a Bóaz opět začnou mluvit na rovině, na níž začali v kap. 2: Rút v choulostivé situaci nepokračuje po erotické linii, ale místo toho se vyslovením (právního) hesla „zastánci“ dovolá (Hospodinova) Zákona a jeho ustanovení. Na této rovině už pak příběh pokračuje až do šťastného konce, šťastného i pro Noemi. Rút je tedy nepochybně vedena vírou v Hospodina, jež tu má především podobu důvěřivého spolehnutí na Hospodinův Zákon a dochází potvrzení ve stejně zaměřené víře Bóaze. Jak k této víře však přišla, zůstává (zřejmě záměrně!) záhadou, je to víra nesamozřejmě, ano nepravděpodobná – u Rút stejně jako nakonec i u Bóaze. Zároveň však také nepochybně skutečná a účinná – v kontrastu s rezignací a posléze pragmatickou vypočítavostí, jež tu představuje Noemi.

Pokus o uplatnění poselství knihy Rút „pro sociální problematiku dnešní společnosti“, tvořící druhou část práce (kap. 3), je velmi stručný, jak v popisu uvedených tří problémů, tak v charakteristice oněch „inspirací“. Autorka je ve všech třech případech hledá na rovině *příkladu*. Snaží se ukázat, jak postavy Rút, Bóaze, ale i Noemi, mohou být příkladem nesobeckého jednání, jež jde

proti proudu dnes převládajícího individualismu, „Betlémský lid a především Bóaze“ (str. 42) staví za vzor jednání překonávajícího předsudky (proti jinakosti cizinců), Rút a Bóaz pak také mohou posloužit jako příklad „mezigenerační solidarity a rodinné soudržnosti“ (str. 44), jež zachránila starou vdovu Noemi před pádem do chudoby.

3. Hodnocení

Hlavní a zároveň nejzdařilejší část práce tvoří výklad knihy Rút, podaný v kap. 2. Autorka v něm postupuje srozumitelně, navzdory tomu, že do práce s biblickým textem a jeho výklady se zřejmě pouští poprvé, ukazuje, že umí s porozuměním pracovat s odbornou literaturou i v cizím jazyce. Knihu Rút čte se zřejmými sympatiemi, ale je – jistě i na základě použité literatury – schopna kritického úsudku. Slabší je práce ve své druhé části, pokusu o uvedení knihy do vztahu s dnešní sociální problematikou. Takovýto interpretační úkol je nepochybně nesnadný a autorka se pokouší si jej zjednodušit využitím schematu „biblické postavy jako příklady jednání“, které je první po ruce a jistě není zcela chybné. Avšak právě na knize Rút je podle mého názoru jasně patrné, že aktualitu biblických textů je možno hledat uplatněním jiných (a těmto textům přiměřenějších) schemat, např. schematu svědectví. Znamená to sledovat motivaci rozhodování a jednání postav, ptát se, kam svým rozhodováním a jednáním odkazují. Autorka sama ostatně dospěla k tomu, že ve vykládaném příběhu je důležitá „víra v milosrdného Boha“, která se podle ní „z naší společnosti vytrácí“ (str. 45 a 46), nijak však tento důraz v svém odvozování „inspirací“ z knihy Rút neuplatnila.

Odtud několik podnětů pro rozhovor při obhajobě, k níž práci *doporučuji*:

1. Zkuste znovu (stručně) formulovat inspirace příběhu Rút pro tři vybrané sociální problémy v perspektivě svědectví, tedy otázky, o čem a jak postavy příběhu svědčí – k čemu a jak svým rozhodováním a jednáním odkazují.
2. Zkuste přesněji popsat dvojí podobu nesobeckého jednání v příběhu: jinak nesobecky jedná Noemi a jinak Rút s Bóazem – v čem je odlišnost?
3. Co způsobilo inkluzi Rút do společenství Izraele?
4. Popište přesněji, co v biblické (starozákonní) literatuře reprezentuje Moáb? (Podívejte se podle konkordance na další výskyty tohoto jména, případně do biblického slovníku.)

Navrhuji práci hodnotit (podle obhajoby) jako *dobrou* (C) či *velmi dobrou* (B).

Jan Roskovec

v Praze 18. 6. 2018